

Nr 1288

Av herr Nilsson i Östersund m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 75, med förslag om den fortsatta regionalpolitiska stödverksamheten, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 75 presenteras riktlinjer och förslag för den fortsatta regionalpolitiska stödverksamheten inom det allmänna stödområdet.

En summering av de förslag som anges i nämnda proposition och det transportstöd som aviseras i proposition nr 84 ger vid handen att regeringen är beredd att göra en ännu kraftigare satsning på det allmänna stödområdet för att uppnå en bättre regional balans mellan olika delar av landet.

I propositionen görs en analys av utfallet av den hittills bedrivna försöksverksamheten på lokaliseringsområdet. Departementschefen konstaterar att det sammantagna resultatet av försöksverksamheten varit gott och att en ökning av industrissysselsättningen kan noteras i de fyra nordligaste länen 1965—1967, jämfört med en minskning för landet i övrigt.

Men försöksverksamheten med lokaliseringsstöd har inte varit problemfri, säger departementschefen och fortsätter:

Trots att stödverksamheten sålunda har avkastat värdefulla resultat har dessa emellertid inte varit tillräckliga för att neutralisera verkningarna från sysselsättningssynpunkt av den fortgående och snabba minskningen av arbetstillfällena inom jord- och skogsbruket. Inom stora delar av skogslänen har den negativa utvecklingen fortsatt trots möjligheterna till lokaliseringsstöd. Även utvecklingen i övrigt tyder på en bestående obalans mellan skogslänen och övriga delar av landet.

Det är alltså utvecklingen i de inre delarna av stödområdet som framstår som mest oroande. De orter som skall bilda centrum i de nya storkommunerna har i många fall haft svårt, trots ett rikligt tilltaget lokaliseringsstöd, att locka till sig nya sysselsättningsobjekt för att vända utvecklingen i positiv riktning. Det nu föreslagna sysselsättningsstödet, tillsammans med övriga föreslagna stödåtgärder, bör dock verka i sådan riktning. En ännu hårdare styrning av de privata investeringarna mot inlandsregionen vore dock önskvärd och nödvändig för att komma till rätta med den rådande regionala obalansen. Det torde bli nödvändigt att staten helt tar ledningen i samhällsplaneringen genom en direkt styrning av de privata företagsinvesteringarna till regioner och områden som från samhällsekonomisk synpunkt bör bestå och utvecklas.

Vi vill även föra in en annan fråga av något större räckvidd i detta sammanhang, nämligen frågan om en gemensam näringslivsplanering för de nordligare delarna av Sverige och Norge — en tvärregional lokaliseringsplanering. Mot bakgrunden av den gemensamma nordiska arbetsmarknaden ter det sig konsekvent och riktigt att vi får en lokaliseringspolitik enligt vilken de tillverkade produkterna utan gränshinder kan avyttras på näraliggande marknader som ligger på andra sidan riksgränsen. Fördelarna skulle ligga i väsentligt kortare transportavstånd till större marknader för produktavsättningen. Till detta skall även läggas de kortare avstånden från det norrländska inlandet till norska hamnar, som i regel är isfria året runt.

Redan nu pågår en liknande verksamhet på det skogliga området i kommunerna längs riksgränsen där skog och skogsprodukter levereras och delvis förädlas för vidare export över norska hamnar. Den verksamheten borde byggas ut så att även andra råvarutillgångar kunde tillvaratagas, förädlas och avyttras genom ett samarbete över gränsen. Som exempel kan nämnas att stora skiffertillgångar finns i norra Jämtland, vilka med god lönsamhet borde kunna förädlas och transporteras till norska hamnar för export till andra länder. Transportvägarna för andra varor skulle, jämfört med nu, även bli kortare, vilket kunde innebära att områden som nu är helt ointressanta från företagsynpunkt skulle få en ökad attraktivitet som baspunkter för en lönsam produktion med hänsyn till de kortare avstånden till de norska kustområdena.

Från lokaliseringssynpunkt, och särskilt för det norrländska inlandets del där vi har den mest markerade regionala obalansen, vore det intressant att få en undersökning av förutsättningarna för en tvärregional lokaliseringsplanering fram till norska kusten. Självfallet måste samråd ske med norska myndigheter, eventuella gränshinder undanröjas och en förbättring av transportvägarna ske över gränsen. Vi tror dock att intresset på den norska sidan, där man har i stort sett samma problem som på den svenska, är så pass stort att gemensamma lösningar skulle kunna åstadkommas. Fördelarna skulle främst bestå i att det norrländska inlandet skulle framstå som bättre geografiskt beläget från lokaliseringssynpunkt och på sikt lättare skulle kunna tillföras nya sysselsättningsobjekt främst för den arbetskraft som rationaliseras bort inom skogs- och jordbruket. Detta skulle då ses som ett komplement till den ökade satsning som nu kommer att ske på lokaliseringsverksamheten. Det vore tänkbart att de undersökningar som erfordras kunde utföras av Expertgruppen för regional utveckling (ERU).

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl.

Maj:t hemställa om utredning och förslag angående förutsättningarna för en tvärregional lokaliseringsplanering för det norrländska inlandet som ett komplement till lokaliseringspolitiken.

Stockholm den 9 april 1970

Birger Nilsson (s)
i Östersund

Valfrid Wikner (s)

Sven Lindberg (s)

Gunnar Lundmark (s)
